

Zarándoklati turizmus Magyarországon

Dr. Harshavardhan Reddy Kummitha
Faculty of Commerce, Hospitality and Tourism
Budapest Business school

Bevezetés

A magyar kultúra rendkívül gazdag szakrális értékekben. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia közel 4000 szent helyet említ, közülük 227-et tartanak vallásos és turisztikai szempontból fejleszthetőnek. Ezek az értékek 5 fő turisztikai régióban találhatók: Budapest és környéke, Tokaj és Nyíregyháza, Balaton, Mátra-Bükk, Pécs Villány. A kiemelt értékeket négy csoportba sorolhatjuk: 1. Imádság helyei, zarándokhelyek, templomok és más imahelyek. 2. Apátságok, lelki gyakorlati helyek. 3. Zarándokútvonalak és tematikus ösvények. 4. Egyéb szent értékek. Nyilvánvaló, hogy ezek a hagyományok számos célcsoportot megszólíthatnak, beleértve a vallási örökség iránt érdeklődő kulturális turistákat, az egyedüllétet és szellemi mélyülést keresőket, valamint a zarándokokat.

Századok után a gyalogos zarándoklatok ismét népszerűvé váltak Magyarországon: évente több száz ember indul el Compostela felé, míg mások Magyarországon, az egyik hat hazai zarándokúton sétálnak.

Magyarország zarándokhelyeinek történelme és hagyománya

A magyar hódítás idején keresztény népek évszázadok óta éltek a nyugaton és dél-nyugaton, és a római és bizánci misszionáriusok is meglátogatták a Kárpát-medencét. A hódító magyarok számára nem volt ismeretlen a sámánizmus világnézete, akik oltárokat állítottak fel erdőkben, fákbán és vizekben. A kereszténység elfogadása után Szent István király és Szent László király törvényben tiltotta meg a pogány szokásokat, de az új vallás és az ókori kultusz elemeinek egyesítése bekövetkezett. Sok szent hely, például a ma is fontos zarándokhelyünk, Máriaverebély-Szentkút, Szent László kardjának köszönhetően alakult ki, ami forrást hozott létre a kardnyomással. Az Andocs zarándokúton festett fák és a szent képek, vagy a Makkosmárián lévő tölgyfákra függesztett szent képek emlékeztetnek az ősi kultuszra.

Sok magyar zarándok már a keresztény civilizáció legjelentősebb zarándokhelyeire (Róma, Jeruzsálem, Aachen, Compostela) érkezett a középkorban, és a Magyar Királyság gondoskodott a keresztetek és más zarándokok földi útjának biztonságáról a Szentföldre vezető úton.

A zarándoklatok már az Árpád-korban kialakultak. Az egyházalapító Szent István király a pogány szokások eltörlésére és az ország egyházi szervezetének felépítésére összpontosított, de

figyelmét kiterjesztette a zarándoklat lehetőségének megteremtésére is. Biztonságoságot biztosított a zarándokoknak, akik Jeruzsálem felé tartottak. Az útvonal Győr-Fehérvár-Tolna-Baranyavár-Valkóvár-Nándorfehérvár vonalon vezetett, és magyar zarándokok is gyalogoltak rajta. Szent István még egy zarándokházat is épített Jeruzsálemben (Pusztai, 2004).

A hazai zarándoklatok már a 11. században kialakultak. Az Árpád-házi szentek sírjai és relikviái zarándokhelyekké váltak. Szent István által alapított Fehérvári bazilika, az Árpád-házi királyok elpusztult sírhelye, beleértve Szent István és fia, Imre pihenőhelyét, fontos zarándokhely lett. Szent István relikviáit több zarándokhelyen is megőrizték: Zalavárban, Pannonhalmán Szent Márton-hegyen és Pécsen. Váradon (ma Románia, Oradea), a bazilika elpusztult, és a törökök kiűzése után sem folytatódott a zarándoklat. Szent László sírja vált az ország egyik legfontosabb szent központjává. Több magyar király zarándokolt a "magyar Compostelába". A reformáció idején fanatikus protestánsok lerombolták a sírt, a várost elfoglaló törökök pedig a megmaradt templomdíszítéseket és szobrokat is lerombolták. Szent László kultusza tovább él a legendás vízszökéseken". A kardja, fejszéje és dárdája üteiseiből gyógyító források származtak, amelyek zarándokhelyekké váltak: Mátraverebély-Szentkút, Debrőd, Csíkszépvíz (Románia), Nyitra (Szlovákia).

Szent Margit, Béla IV lánya már életében szentként tiszteltetett. A Margit-szigeten élő domonkos apáca élete során szentként tisztelték, és súlyosan beteg emberek gyógyulást találtak a sírjánál. A pápa, XII. Gergely engedélyezte a zarándoklatokat a sírjához csak a 15. század elején. Szent Margit sírjának sűrű története illusztrálja, hogy a történelem milyen pusztítást és pusztítást okozhatott. A sírját lerombolták a reformáció fanatikusai és a törökök, akik elfoglalták a várost. A maradványait Pozsonyba (ma Szlovákia, Bratislava) vitték, és azokat egészen a 18. századig tisztelték. Az ő relikviáit II. József időszakában pusztították el.

A magyar eredetű pálos rend legfontosabb zarándokhelye Budaszentlőrinc volt. Özséb boldog alapította a rendet 1250 körül, és a század végére már kolostorokkal rendelkezett Erdélyben és Horvátországban. 1382-ben Opula László herceg egy másik kolostort alapított Czestochowában, Jana Górában, 16 mariánus szerzetes számára. 1381-ben I. (Nagy) Lajos király Velencéből szerzett Szent Pál remetétől relikviát, és Budaszentlőrincen helyezte el. A kolostort a "Pálos rend Montecassinója" néven ismerték el, és az ország egyik legjelentősebb zarándokhelyévé vált (Troeva & Hristov, 2017)

Szent János kapisztrán sírja Újlakon (Ilok, Horvátország) a megfigyelő ferencesek kolostorában is rendkívüli jelentőséggel bírt. (Barna: Zarándoklati zónák) Habár a ferences szerzetes, aki kulcsfontosságú szerepet játszott a törökök elleni 1456. júliusi nándorfehérvári győzelemben, csak 1690-ben lett szentté avatva, sírja híressé vált a betegek csodálatos gyógyulásai miatt, akik meglátogatták. 1458 és 1460 között mintegy 400 csodát rögzítettek, amelyek túlnyomórészt hosszú távú betegségekkel voltak kapcsolatosak, néhány esetben szerencsés kiszabadulásról a török fogságból. A feljegyzések szerint a csodát tapasztaló emberek 179 településről érkeztek, legtöbbjük Újlak és környékéről. (Bálint-Barna és <https://mult-kor.hu>). A maradványait Nagyszőlősrre vitték a törökök elől menekülve, de a protestáns nemesek lerombolták a sírját és a csontjait.

Az zarándokhelyeket több típusra lehet osztani jellegükből, kultikus tárgyukból és történelmi megközelítésükből kiindulva. A fenti zarándokhelyek egyénekhez kapcsolódnak (Barna, 2015). A 14. századtól Eucharisztikus csodák zarándokhelyei vonzották a zarándokokat egész Európából. Magyarországon a legismertebb vérző ostya helye a 1185-ben alapított bátai bencés monostorban volt, Tolna megyében. A szent ostya vérezése elkezdődött, és bár a csoda pontos idejét nem lehet meghatározni, a 1380-as évekbeli feljegyzések arra utalnak, hogy a kultusza már kialakult. Luxemburgi Zsigmond király és felesége, Mária, 1395-ben töltötték húsvétot Bátán, ami azt sugallja, hogy a legfelsőbb világi méltóságok a Szent Vér ereklyéje előtt akartak ünnepelni. Báta a Santiagói zarándokút vonal egyik gyülekezőhelye is volt. A török előrenyomulás miatt a szerzetesek menekültek a "Krisztus Vérekerlyéje" címmel ellátott relikviával, de mégis elveszett. A törökök lerombolták a monostort. A 15. század elejéből származó feljegyzések arról szólnak, hogy nagy tömegek zarándokoltak a kassai székesegyház építése alatt, hogy lássák a Szent Vérekerlyét. Vasváron, Vas megyében volt egy "Csodás vérrel bekenőt Szent Ostya", amelynek eredete ismeretlen (Foote et al., 2000).

A 12-13. században, a középkori időszakban erős Mária-kultusz alakult ki, a monostori rendek jelentős szerepet játszottak annak terjesztésében. Az emberek Máriában, az Isten Anyájában, látták az közvetítőt önmaguk és Jézus között. Ez magyarázza a helyi zarándokhelyek növekvő tudatosságát. Az 11. században egy templomot építettek a Szűz Máriának Árpád sírja felett, és a 14. századra ez egy jól ismert zarándokhellyé vált. Máriagyűdöt II. Géza király alapította 1148-ban, és Mátraverebély-Szentkút látogatására már 1210 óta zarándokolnak. A Bélapátfalvai Ciszterci Apátság 1232-es alapítása óta zarándokhely lett. Pozsony megyében, a Marianka Paulinus Szentélyet Luxemburgi Lajos király adományából építették. A 14. századi Mária-szobor az ország egyik leglátogatottabb zarándokhelye volt. Luxemburgi Nagy Lajos lánya, Mária, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi Mátyás, I. Lipót és III. Károly mind ellátogattak a Marianka helyszínére. Az Observáns Ferences zarándokhelyek közül elsőként említhető meg Szeged-Alsóváros temploma. 1444-ben telepedtek le a városban, és kolostoruk a török időszak alatt is működött. Két szent képet őriztek meg, a "Napba öltözött Asszonyt" és a Czesztochowai Fekete Madonna-t. A 14. századi pestis nyomot hagyott a Mária-kultuszon. A virágzó gótikus mosolygó századok Madonna helyett az emberek a Szent Anya képét őrizték meg, ahogy gyászolja fiát. A gyöngyösi Ferences templom zarándokhely volt a 1400-as évektől, a Fájdalmas Anya szobrának valószínűleg a 17. századra datálható. A harmadik kiemelkedő zarándokhely Csíksomlyó (Románia), amely ma is tízezreket vonz (Fekete et al., 2023).

A 16. század két meghatározó eseményt hozott: a törökök növekvő fenyegetését és a reformációt. A törökök elleni harcban Mária kultusza megerősödött. Máriát a törökök elleni harc mennyei támogatójaként látták. Ennek ikonográfiai szimbóluma a "Napba öltözött Asszony" (mulier amicta sole - Apokaliptikus Asszony). Mária a nap sugarai között áll, lába a holdsarlón nyugszik, utalva az iszlám szimbolikára, és a kígyó a törökökre utal. A török uralom 150 évig hatalmas pusztítást okozott az egyházban, és visszavetette a zarándoklatokat. Kivételek történtek, ha egy zarándokhelyet a törökök megkíméltek. Ilyen kivételek voltak Somogy megyei Andocs vagy a fent említett gyöngy

ösi Fájdalmas Anya szobor. A Munkácsi Görög Katolikus Bazilika is megmenekült a törökök által. A reformáció miatt a középkori vallás jellegzetes kultúrája majdnem eltűnt. Templomok, kolostorok és szent helyek eltűntek, és a zarándoklatok visszaszorultak. A 17. században a protestáns Erdélyi fejedelmek uralma megerősítette ezt a folyamatot. Fanatikus protestánsok átszúrták a Szűz Mária képét Kátócon, egy ruszin faluban, és lerombolták a csodás Mária képet a nyírbátori Ferences templomban, hasonlóan a pasztói ciszterci apátság templomában lévő csodás Mária kép sorsához. A reformáció által teljesen elpusztították a lőcsei (Levoca, Szlovákia), lucseneci (Lucenec, Szlovákia) és Brassó (Brasov, Románia) zarándokhelyeket.

A reformáció véget vetett a középkori vallás egyetemességének, és megszűnt Európa vallási egysége. A katolikus egyház válaszolt erre az új helyzetre a Tridenti Zsinat által 1545 és 1563 között tartott tanács keretében. Mária kultusza új lendületet kapott, a tridentin zsinat a vallási figyelem középpontjába helyezte Máriát, a ferenceseket és a feltörekvő jezsuita rendet. A zsinat 25. ülészakán az élvezetekről, szentekről és az ábrázolt képek tiszteletéről beszéltek, ezeket a gyakorlatokat megerősítve a protestáns tanításokkal szemben. A hódolatot nem maguk az ábrázolt szenteknek, hanem a szenteknek szentelték (Hajdú, & Pál, 2021). Ebben az időszakban a Loreto Madonna is jelentős kultuszt kapott Európában és Magyarországon is, különösen a jezsuitáknak köszönhetően. Grassalkovich Antal alapította Máriabesnyőn a Mária zarándoktemplomot, és Esterházy herceg a Szent Erzsébet-kápolnát Kismartonban tiszteletére állította fel. Az osztrák eredetű Mariahilf is fontos zarándokhely volt a törökök ellen. Fontos zarándokhelyek voltak Solymár, Bodajk, Vértessomló, Tótszentkút és a Krasznahorka várában található kápolna Szlovákiában.

A 17. és 18. századokban Mária képei könnyeket hullattak. A legismertebb síró Mária ikon, amely ma is ezeket vonz, a máriapócsi templomban található 1696-ban. Füzesmikolán a román ortodox templom Mária ikonja 1699-ben majdnem egy hónapig sírt, és a Mária kép Nagyszombatban (Szlovákia) 1730/40 körül évente húsz ezer zarándokot vonzott (Hajdú, & Pál, 2021).

A 18. században változás következett be a zarándoklati mintákban. A távoli zarándoklatok költségei és veszélyei miatt a háborúk miatt a kis vonzerőzónákon belüli helyi zarándokhelyek váltak előtérbe. Az imádat központi tárgyának jellege is megváltozott. Míg a középkorban a zarándokok a szentek sírjaihoz és ereklyéihez vonzódtak, a 17-18. században az igazi képek autentikus másolataihoz is zarándokoltak. Megtörtént a szentek tiszteletének eltolódása is, különböző vallási rendek különböző szenteket állítottak a kultuszuk középpontjába. A ferencesek Szent Ferencet és Szent Erzsébetet hangsúlyozták, míg a jezsuiták Szent Ignác Loyolát helyezték előtérbe. A Szent József és a Szentháromság iránti általános tisztelet azonban változatlan maradt. Azonban Máriához való hódolat fennmaradt. A Regnum Marianum koncepció St. Stephenhez kapcsolódik, aki az országot Máriára szentelte halála előtt, kijelentve, hogy Magyarország azóta is a Szűz Mária uralma alatt áll (Misóczki, 2008).

Az Északi-fény kultusza, az „enlightened absolutism”, és különösen II. József császár egyházi politikája, aki kiadta a Tolerancia Ediktumot, ellenezte a szerzetesi rendeket és zarándoklatokat. 1772-ben, Mária Terézia uralkodása alatt rendeletet hoztak, amely minden éjszakai tartózkodást megtiltott az országon belüli és kívüli zarándoklatokon. Az egyetlen kivétel a bécsi-Mariazell

zarándoklat volt. Egy évvel később külföldi egyéni zarándoklatokat is betiltottak. Anyja példáját követve II. József 1782-től kezdve fellépett a szerzetesi rendek ellen. Feloszlatta a meditatív rendeket, mint a kamalduliak, kapucinusok, karthauziak és klarisszák, úgy véve, hogy nem hasznosak a társadalom számára. A pannonhalmi bencések, egri ciszterciak, jászói premonstrátorok és a pálosok sem kímélték. A budai ferences kolostort egy Szent Erzsébetről elnevezett német eredetű ápoló rendnek adták. A más rendek elkobzott vagyonát egy újonnan létrehozott Vallási Alapítvány kapta, amely papképzést és plébániákat támogatott. Az egyházpolitika Leopold II. és Ferenc I. későbbi császárok alatt sem változott (Katus 529-538). Ez a drasztikus változás és visszaeséshez vezetett a zarándokhelyek látogatottságában. Kivéve a Mariazell-t, a külföldi célpontokra irányuló zarándoklatok végleg eltűntek, megszakítva évszázados kapcsolatokat. Az Aachen-i például, ami fontos volt a magyarok számára, elérhetetlen volt a magyar zarándokok számára. A hazai zarándokhelyek is lelakultak, az őket fenntartó rendek vagyontárgyait és a zarándokhelyeket elkobozták. Így a Mátraverebély-Szentkút elveszítette évszázadok alatt felhalmozott anyagi örökségét, egy veszteség, amely sok más értékes dologra is kiterjedt. Szent Margit ereklyéi is eltűntek. A Nyulak-sziget ereklyéit elkobozták, Pozsonyba, majd Budára vitték. Az ereklyetartó szobrot, amely a szent csontjait tartalmazta, felolvasztották, és a csontokat elégették. A kegytárgyak árveréseken voltak elérhetőek. Ez elhagyhatatlan veszteség volt a magyar egyházi és kulturális történelem számára.

A 19. században a egyház helyzete valamivel könnyebbé vált, de szembesülnie kellett egy egyre szekularizáltabb világgal. Az Északi-fény eszméi befolyásolták a papok egy részét, akik látva a zarándoklatokhoz évszázadokon keresztül tapadó babonákat és tévhiteket, elszakadtak tőlük, és inkább a népi vallásosság felé mozdultak. A zarándoklatok vezetői már nem licentiák voltak (a 16-17. századi katolikus egyházak vezetői, püspöki engedéllyel vezették a zarándokcsoportokat), hanem zarándoklatvezetők és énekesek. A zarándokok társadalmi összetétele is megváltozott. Míg a barokk korszakban a társadalom minden rétege részt vett a zarándoklatokon, a 19. században a zarándoklatok népi jellege erősödött. A szekularizáció mellett olyan lehetőségek is felmerültek, amelyek megerősítették a zarándoklatokat. A 19. század közepétől kezdve számos füzetet árultak az indulgenciák és zarándokhelyek mellett szent képekkel és zarándokénekekkel. Ezek megerősítették a zarándokhelyek dinamikáját, kiterjesztették és megerősítették környéküket (Barna, 2001).

A 19. századi vallási újjászületést Lourdes erősítette meg. A század utolsó harmadában és a 20. század elején számos beszámoló született Máriás jelenségekről. Ezek közül néhány híressé vált, és zarándoklatokat indított el helyekre, mint például a tallósi temetői kápolnába (Tomasikovo, Szlovákia) vagy a krasznahorkai-várhosszúréti forráshoz.

Az 18. és 19. század során Magyarország szent-kultikus-szellemi egysége helyreállt, középkori és barokk gyökerekből merítve, a Regnum Marianum koncepció táplálta. A magyar katolikus hit szellemi egysége az egész országot átfogta. Mária tisztelete, mint a Patrona Hungariae, az Árpád-házi szentek tisztelete mindenhol elterjedt volt. Ezt az egységet a Trianoni Szerződés szakította meg. Az egyházi élet és a zarándoklatok alkalmazkodtak az új államok kereteihez. Sok esetben az új államok marginalizálták az Árpád-házi szentek tiszteletét vagy akár tiltották is bizonyos

zarándokhelyekre való zarándoklatokat. Ez történt Máriaradnában is, ami jelentős részét elveszítette küldőterületeként (Barna, 2001).

A zarándokturizmus a kommunizmus korszakában Magyarországon:

különböző kihívásokkal nézett szembe. A második világháború befejezése után Magyarország "felszabadításnak" vetette alá magát a szovjet erők által, ami a Kommunista politikai és társadalmi rendszer kialakulásához vezetett 1947-ben. Az egyház a kommunista rezsim fő ellenfelévé vált, különböző büntető intézkedésekkel szembesülve, mint a vagyonek kobzása, az iskolák és intézmények átvétele, valamint a politikai szerepet vállaló papok, beleértve a bíborost, üldözése (RomsIcs, I. 2005). A kommunista diktatúra betiltotta a vallást, elfojtva az egyház befolyását egészen 1989-es politikai változásig, a Berlieni Fal leomlása után, ami lehetővé tette az egyház számára, hogy visszanyerje hatalmát.

A magyar zarándoklatoknak történelmük során különféle kihívásokkal kellett szembenézniük, és szentélyek tűntek el nyomtalanul olyan események következtében, mint az oszmán uralom, a reformáció, az enlightened absolutism és az első világháború következményei. A második világháború után a Közép-Európában kialakult új világrend nemcsak a zarándoklatokat, hanem a vallási gyakorlatokat is súlyosan érintette. Egy szentély látogatása világi jellegűvé vált, és a 60-as években magyar zarándokok csehszlovákiai Gyűd zarándoklaton jelentek meg. Az ilyen kirándulások lehetőséget nyújtottak vallási élményekre, családi találkozásokra, és akár Harkány termálfürdőinek látogatására is. Ez a jelenség jó példa a zarándoklat és a turizmus összefonódására.

A Via Maria zarándokútvonal értelmezése:

A katolikus egyház fellendülése és a hit újjászületése, különösen Magyarország védőszentjéhez, Máriához kapcsolódóan, hangsúlyozza a zarándokturizmus jelentőségét Magyarországon. A Via Maria zarándokút 1400 km hosszú, és a Kárpát-medencében található Szűzhez kapcsolódó szent és kulturális örökségi helyeket köt össze. A magyar régiók társadalmi-gazdasági és regionális különbségeket mutatnak (Kovács, Z. 2004), ami potenciálisan befolyásolhatja a zarándoklatok élményeit az út mentén. A szervezők nem csak hívő zarándokokat, hanem turistákat is vonzani kívántak, lehetőséget teremtve a fenntartható turizmus fejlesztésére. Az út főként erdőben és természetvédelmi területeken helyezkedik el, távol az városközpontoktól, így ez hatással van a fenntartható turizmus fejlesztésére. A zarándoklat, amely szervesen kapcsolódik a fenntarthatósághoz, mind fizikai, mind szellemi jóllétet ígér. Például a Mátraverebély-Szentkút szent hely azon a hiten alapul, hogy a szent kút anyagi ajándékokkal rendelkezik, amelyeket szentségük miatt gyógyító erővel bírnak.

A Mária-kultusz, amely a 12. században keletkezett, gyorsan előtérbe került és mély hatást gyakorolt Magyarországon, ahol Máriát védőszentként tisztelik. Kezdetben Mária oltárainál olyan ereklyék szerepeltek, mint hajtincsek, ruhadarabok és tej. Az idő múlásával ezeket az ereklyéket a Szűz szobrainak tiszteleti tárgyaival helyettesítették. A Szentkúton lévő kis Mária-

szobornak különleges jelentősége van, hívek gondoskodnak a ruháiról és hajáról, hiszve abban, hogy képes a nők meddőségét gyógyítani. Mária iránti hűség helyi helyeken vált egyedivé, elismerve a Szűz különböző ábrázolásainak sokféleségét. Mária női attribútumai, mint az anyaság, hit, gyengédség, megbocsátás és remény, hozzájárulnak széles körű vonzerejéhez. A Via Maria zarándokút kialakítása a Santiago de Compostela felé vezető Camino ihlette, mégis az út menedzserei hangsúlyozzák annak egyediségét, mint egy női zarándoklatútvonal a Camino férfias jellegével szemben.

A jelenkori zarándokhelyek Magyarországon és jelentőségük napjaink számára.

A zarándokhelyek Magyarországon a kijelölt időszak alatt megtartják fontosságukat. Különböző célokat szolgálnak az egyének és közösségek számára. Habár a zarándoklat jellege idővel megváltozott, ezek a helyek továbbra is fontosak maradnak kulturális és történelmi okokból. Íme néhány kulcsfontosságú szempont a jelenkori zarándokhelyekkel kapcsolatban Magyarországon, és hogy miért számítanak:

1. Vallási Jelentőség;

A zarándokhelyek olyan területek, ahol az emberek megnyugvást találhatnak, elgondolkodhatnak hitükön, és elmélyíthetik kapcsolatukat szellemi meggyőződésükkel. Sokan azért látogatják ezeket a helyeket, hogy gyógyulást és kapcsolatot keressenek. Ezekben a helyeken gyakran megfigyelhetők hagyományos vallásgyakorlatok, mint például imádság, rituálék és részvétel szertartásokon.

2. Kulturális és Történelmi Örökség;

A zarándokhelyek gyakran hordoznak történelmi értéket, mivel képviselik a régió vallási és kulturális identitását. Ezek a helyek ereklyéket, művészeti alkotásokat és építészeti remekeket is rejtnek, amelyek kapcsolatot teremtenek a múlttal, miközben megőrzik a hagyományokat.

3. Turizmus Gazdasági Hatása;

A zarándokhelyek szerepet játszanak a gazdaság fellendítésében, mivel vonzzák a turistákat és zarándokokat, akik hozzájárulnak a gazdasági tevékenység növekedéséhez a környező területeken. A turisták jelenléte jelentősen elősegítheti az olyan vállalkozások növekedését, mint például a szállodák, éttermek és ajándékboltok.

4. Közösségi és Szociális Kapcsolatok;

A zarándoklatok erősíthetik a közösségi érzést a résztvevők körében, szociális kötelékek kialakításával közös hit és élmények köré épülve. A zarándokhelyek köré szervezett események és fesztiválok összehozhatják az embereket, elősegítve az egységesítés és a szolidaritás érzését.

5. Oktatási és Inspiráló Jelleg;

A zarándokhelyek gyakran szolgálnak oktatási központként, történelmi és vallási ismereteket nyújtva a látogatóknak. Inspirálhatják az embereket a hitük, történelmük és kulturális örökségük iránti mélyebb érdeklődésre.

6. Személyes Átalakulás;

A zarándoklatokat sokan személyes átalakulás és önismeret útjaként tekintik. A zarándoklatokhoz kapcsolódó kihívások és rituálék belső növekedést, tudatosságot és a résztvevők számára megújult élethivatást eredményezhetnek.

7. Vallási Párbeszéd;

Néhány zarándokhely látogatókat vonzhat különböző vallási háttérű emberekből, elősegítve a vallásközi párbeszédet és megértést. Ezeknek a helyeknek a közös élményei hozzájárulhatnak a kölcsönös tisztelet és tolerancia kialakításához a különböző közösségek között.

8. Környezeti Felelősségvállalás;

A zarándokútvonalak gyakran természetes tájakon haladnak át, elősegítve a kapcsolatot a természettel és a környezeti tudatosságot. Néhány zarándokhely hangsúlyozza a fenntartható gyakorlatokat, ösztönözve a zarándokokat a környezet tiszteletben tartására és megőrzésére.

9. Technológiai Fejlesztések;

A modern korban a technológia szerepet játszik a zarándoklatok megkönnyítésében, navigációs alkalmazások, online források és virtuális túrák használatával, ami fokozza az általános élményt.

10. Alkalmazkodás az Változó Tendenciákhoz;

A zarándokhelyek alkalmazkodhatnak a változó társadalmi trendekhez, modern elemeket beépítve a szélesebb közönség vonzása érdekében, miközben megőrzik spirituális lényegüket. Digitális platformokat is felhasználhatnak a szélesebb közösség bevonásához, és a zarándoklat élményét túl a fizikai határokon is megoszthatják.

Összefoglalás

Összességében elmondható, hogy a zarándokhelyek Magyarországon továbbra is relevánsak és sokoldalúak a jelen korszakban, szolgálva szellemi, kulturális, gazdasági és közösségi központként, amelyek alkalmazkodnak az egyének és a társadalom változó igényeihez

References:

Pusztai, B. (2004). Religious tourists: constructing authentic experiences in late modern Hungarian catholicism (No. 27). University of Jyväskylä.

- Troeva, E., & Hristov, P. (2017). Sacred Geography of the Post-Socialist Balkans: Transformations of Religious Landscape and Pilgrimage: An Introduction. *Southeastern Europe*, 41(1), 1-18.
- Foot, K. E., Tóth, A., & Árvay, A. (2000). Hungary after 1989: Inscribing a new past on place. *Geographical Review*, 90(3), 301-334.
- Barna, G. (2015). National Pilgrimages, Pilgrim Trains and Identity-Building. *Religion, Culture, Society: Yearbook of the MTA-SZTE Research Group for the Study of Religious Culture*, 2, 191-212.
- Fekete, D., Barkó, G. Á., Dömötör, M., & Czakó, K. (2023). Changing Tourism Trends of the Benedictine Abbey in Tihany: Best Practices of a Hungarian Monastic Community. *Religions*, 14(4), 435.
- Hajdú, E., & Pál, M. (2021, December). The digital cartographic reconstruction of the 1897 'Mátra Guide' (Hungary). In *Proceedings of the ICA (Vol. 4, pp. 1-7)*. Copernicus GmbH.
- Misóczki, Lajos (2008) *Zarándoklat és búcsújárás Magyarországon mint a vallási turizmus előzménye a 18. századig* Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 35. köt.). *Tanulmányok a történelemtudomány köréből = Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Historiae.* pp. 53-67.
- Barna: Búcsújáró körzetek- kulturális övezetek In: *Búcsújárók, Kölcsönhatások a magyar és más európai vallási kultúrákban* Lucidus Könyvkiadó, Kisebbségkutató Könyvek Budapest, 2001 pp. 35-54)
- Kovács, Z. 2004. Socio-economic transition and regional differentiation in Hungary. *Földrajzi Értesítő / Hungarian Geographical Bulletin* 53. (1–2): 33–49.